

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Slidrecht-Centrum; J. van Heteren, Slidrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementsprijs f 6,— per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De Losser gegeven

Toen zeiden de vrouwen tot Naomi: Geloofd zij de Heere, Die niet heeft nagelaten u heden een lossers te geven.

Ruth 4 : 14

Er is blijdschap in het huis van Boaz en Ruth te Bethlehem. Grote blijdschap is er, omdat er een kind geboren is in dit huwelijk, dat op zo wonderlijke wijze door een werk van Israëls God tot stand gekomen is. Langs deze weg is Ruth ingelijfd in Israël en is de genade van Israëls God aan haar bevestigd. En dit pasgeboren kind is een teken van Gods gunst.

Zou er geen blijdschap zijn? Niet alleen om het geschenk van een kind, maar ook omdat er zo'n bijzondere sprake van dit kind uitgaat. Bethlehem deelt in de blijdschap. Verschillende vrouwen zijn gekomen op het verheugend bericht en zij spreken hun blijdschap uit. Zij brengen hun zegengroet. En die groet is gericht aan het adres van Naomi, de schoonmoeder van Ruth. Niet dat zij geen geluk te wensen hebben aan Boaz en Ruth. Maar zij hebben gedeeld in de rouw en het verdriet van Naomi. En nu zien zij, dat God door het geschenk van dit kind de weg van Naomi ten goede heeft gekeerd. Daarom is hun gelukwens ook gericht op deze oudere vrouw. Zij maken God groot over de zegening, die Naomi ontvangen heeft: „Geloofd zij de Heere, Die niet heeft nagelaten u heden een lossers te geven.....”

Versta dit toch goed. Een lossers had een grote betekenis in Israël. Door de wet der lossing gaf de Heere in Zijn Goddelijke barmhartigheid uitzicht op het terugverkrijgen van het verloren erfdeel in Israël. Het kon gebeuren, dat iemand door armoede gedwongen was zijn erfdeel te gelde te maken. Behalve door het Jubeljaar kon dan het erfdeel door een lossers weer teruggebracht worden. Zo'n lossers, zo'n goël behoorde tot de familie en zette zijn persoon in met zijn geld om het eigendom weer terug te brengen aan zijn verarmd familielid. De laatste was dan weer rechtens in bezit van zijn erfdeel gesteld. Het uitzicht op lossing werd vaak door middel van een huwelijk gekregen.

En nu..... Naomi had het eigendom van haar man Elimelech verloren. Boaz had gelost. Zonder kind betekende die lossing voor de toekomst niet veel. En daarom is dit kind van zo grote betekenis. Hij zal de naam over het erfdeel voortzetten. De Heere heeft door dit kind een weg voor Naomi ontsloten. Hij is haar als een behouder des levens, die haar verkwikt in haar ouderdom. Eens heeft Naomi zichzelf Mara genoemd, bitterheid, maar nu is de bitterheid weggenomen en verwisseld in blijdschap.

Obed heet dit kind. De vrouwen van Bethlehem hebben hem door Gods voorzienigheid deze naam gegeven. Obed betekent knecht, iemand die dient! Wel, hij dient Naomi. De trouw en goedheid Gods in het geschenk van dit kind mogen wel geprezen worden.

Hier is vervuld verwachten. Een vervuld verwachten, dat spreekt van de grote Losser, de grote Goël, Die gegeven is in de kribbe van Bethlehem. De vrouwen van Bethlehem zingen ervan, dat de Heere niet nagelaten heeft een lossers te geven. In de woorden „niet nagelaten” zit opgesloten, dat de Heere niet opgehouden heeft in het midden van Israël lossing te geven. Het is het wonder van Gods trouw, dat Hij de draad van Zijn barmhartigheid niet heeft doorgesneden. God werkt door de vervulde verwachting in dit huis van Boaz en Ruth naar de vervulde verwachting in de komst van de van God geschonken Verlossers. Kerstfeest betekent: de Goël is gegeven. Hij is gegeven in de stal en de kribbe van Bethlehem. Alles sprak van armoede, toen Hij is neergedaald. En waarom? Omdat Hij de grote Goël is van Zijn kerk, van een arm zondaarsvolk. Alleen door in te gaan in hun armoede en schuld kan Hij verlossing verwerven. Wij zijn het erfdeel kwijtgeraakt. Door moedwillige ongehoorzaamheid hebben wij al de schatten verloren, die God gegeven had. En daarmee het uitzicht op het eeuwige leven. Alleen door betaling van de schuld kan rechtens wat verloren is weer terugkeren, kan het eeuwig erfdeel verkregen worden.

Een goël in Israël moest een bloedvriend zijn en gewillig om te lossen. Welnu, het Kind van Bethlehem is neergedaald in het geslacht van zondaren, heeft vlees en bloed aangenomen uit de maagd Maria. Hij is gewillig om Zijn leven te geven als een losprijs voor Zijn kerk. Als de grote Losser neemt Hij de vloek op Zich om de schuld te voldoen, die niet betaald kan worden.

Wat een bijzonder Evangelie klinkt dan uit de kribbe van Bethlehem. De Heere heeft niet nagelaten een Losser te geven. En dat uit Zijn oneindig ontfermen en uit Zijn eeuwige barmhartigheid.

Wij zijn genaderd tot dicht bij het feest van de geboorte van Christus. In allerlei tonen zal het ons verkondigd worden, wat God gedaan heeft in het geven van Zijn Zoon. Dieper kon Hij niet neerdalen in de mateloze ellende,

VAN DE ADMINISTRATIE

Aan hen, die tot heden het abonnementsgeld van de 4de jaargang nog niet betaalden, zal thans een kwitantie worden aangeboden, daar de gestelde termijn tot betaling al weer overschreden is. Wilt u dan bij 1ste aanbieding (of 2de) daaraan voldoen? Elke kwitantie, die retour wordt ontvangen, heeft onze kas f 1,— onkosten bezorgd aan de P.T.T. Dat wilt u toch niet, dat onze kas van uw nalatigheid financiële schade heeft? Dank aan hen, die reeds voor de 5de jaargang gereedden. Mag ik hen, en al onze abonnees, verwijzen naar de mededeling in no. 18 van 4 dec. j.l., dat het abonnementsgeld met ingang van de 5de jaargang met f 1,— is verhoogd en thans is f 7,—? Voorts onze dank aan hen, die ons één of meerdere nieuwe abonnees opgaven. Uit verschillende brieven blijkt ons, dat velen nog onbekend waren met ons blad. Mij dunkt, hier ligt voor ons allen de taak om meer bekendheid aan Bewaar het Pand te geven. Wij blijven uitzien naar daadwerkelijke steun. Tenslotte vermelden wij met veel dank te hebben ontvangen f 139,— w.o. via Ds. Slagboom een gift van f 5,— en f 25,—, alsook f 60,— van een abonnee, die voor familiebezoek uit Canada in ons land was. Wie verblijdt ons een volgende maal? Ons gironummer is 704350, t.n.v. Adm. Bewaar het Pand, v. Eeghenstraat 14, Alphen a/d Rijn.

v.d.L.

meer kon God niet schenken. Hoe vaak hebt ge die boodschap al gehoord, hoe lang zijt ge al niet onder deze klanken? En hebt ge nu al persoonlijk deze van God gegeven Goël nodig gekregen?

Gods Woord predikt uw schuld, uw armoede. Het feest van de geschonken Verlossers in de kribbe is niet voor wie over zijn schuld heenleeft en van zijn armoede niets beleeft voor God. Die kan het zo gemakkelijk buiten God stellen, al kan hij zich vergenoegen met de klanken, die deze dagen zoveel gehoord worden. Wij zijn het erfdeel kwijt en buiten deze Losser zullen we alleen erven wat we zelf gezocht hebben, n.l. de rampzaligheid. De Heere laat in uw schuld nog dit Evangelie klinken. Bedenk het dan, wat de Heere gedaan heeft om heden uit te gaan tot Hem. De poorten van Bethlehem staan open voor een arm zondaar, die zijn schuld belijdt en de Heere leert verwachten vanuit de armoede van zijn hart.

Dan gaat de kerk de grondtoon van het Kerstfeest verstaan: „Geloofd zij de Heere, Die niet nagelaten heeft een Losser te geven”. Daar heeft Zacharias van gezongen nog vóór de datum: „Geloofd zij de Heere, de God Israëls, want Hij heeft bezocht en verlossing teweeggebracht”. En Simeon en Anna stemmen in met dat lied. Zij hebben de verlossing verwacht en in de omhelzing door het geloof van deze Losser Gods trouw vermeld.

En die grondtoon wordt verstaan door Gods kerk in de omhelzing ook nu van wat God gegeven heeft in Bethlehem. Dat is het rijkste feest voor een arme zondaar in zichzelf. Rijker dan wat de wereld en het naamchristendom van Kerstfeest maken. Daarin trilt het wonder: de Heere heeft niet nagelaten mij een Losser te geven. Daarin gaat het eeuwige erfdeel open om het recht, dat Hij borgtochtelijk verwerft en door Zijn Geest langs de weg des geloofs schenkt. Dat is het feest van de gegeven Goël tot eer van Gods deugden.

D. Slagboom

De Christinnereis is voor jong en oud

24.

Wakker wilde met behoud van de godsdienst rijk worden in de wereld en Barmhartigheid had de wereld verloren door haar leven te verliezen, om rijk te worden in goede werken.

Bij het zitten aan de voeten van de Heere Jezus was Barmhartigheid deze les zo dierbaar geworden: „Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen; maar vergadert u schatten in de hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen; want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn”.

Duidelijk wordt het ons in de Schrift geleerd dat de grond der zaligheid is in de enige en algenoegzame offerande van Jezus Christus, maar eveneens wordt het ons door haar betuigd, dat alle boom, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.

Schrijf: „Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen”.

Toen hij niet terug kwam, zeide Voorzichtigheid: „Heb ik u niet gezegd dat Wakker, als hij u meer van nabij had leren kennen, u wel dra in de steek zou laten? Hij zal nog slechte geruchten omtrent u gaan verbreiden, want al doet hij zich zeer godsdienstig voor, en al scheen hij zelfs liefde voor u te gevoelen, toch is hij zo verschillend van u wat karakter betreft, dat gij nooit bij elkander zoudt passen!”

„Ik had vroeger al meermalen een echtgenoot kunnen krijgen, ofschoon ik er niemand over sprak, maar zij konden zich geen van allen met mijn begrippen verenigen, al hadden zij op mijn persoon ook niets aan te merken. Dus konden wij het samen niet vinden!”

Voorzichtigheid zeide in verband met die edele begrippen: „Barmhartigheid is in onze dagen bij velen niet erg in trek wanneer het meer dan naam geldt. De praktijk, die gevolg is van haar begrippen, kunnen slechts weinigen verdragen”.

„Wel, als niemand mij hebben wil”, zei Barmhartigheid daarop, „dan zal ik als maagd sterven, of mijn begrippen zullen mij tot echtgenoot zijn, want ik kan mijn natuur niet veranderen. En om iemand te nemen, die in deze lijnrecht tegenover mij staat, neen, dat zou ik niet willen. Ook weet ik zeer goed, waar het bij zulke verbintenissen op uitloopt. Ik had een zuster, Liefdadig genaamd, die gehuwd was met iemand als Wakker, maar zij konden het samen niet eens worden. Mijn zuster was besloten haar beginselen niet te verloochenen en eerst werd zij door haar man op allerlei wijze gekweld en tenslotte geheel verstoten!”

„En toch was hij een belijder van de waarheid?” is de vraag van Voorzichtigheid.

„Ja”, zeide Barmhartigheid, „maar op zijn manier. En van zulk soort zijn er heel wat op de wereld. Maar ik pas niet bij één van die”.

Nu werd in die tijd Mattheüs, de oudste zoon van Christinne, ziek en hij moest veel lijden, soms zelfs kromp hij van pijn geheel ineen. Niet ver vandaar woonde een zekere Dr. Kennis, een alom geacht geneesheer. Christinne wenste, dat men hem zou ontbieden, en zodra dit geschied was, kwam hij dan ook. Al heel spoedig ontdekte hij, dat de knaap iets schadelijks moest gegeten hebben en toen hij Christinne daaromtrent ondervraagde, antwoordde zij, dat zij zich daarvan niets bewust was. „En toch is het zo”, hernam de geneesheer, „uw zoon moet iets gebruikt hebben, dat vergif was. Wanneer het kwaad niet verwijderd wordt, kan daardoor zijn leven in gevaar komen”.

Toen zei Samuël: „Moeder, wat heeft mijn broer toch afgeplukt en gegeten, toen wij nog pas door de enge poort waren? Gij weet wel, van die vruchten, die over de muur hingen!”

„Dat is waar ook, mijn kind”, zeide Christinne, „daarvan heeft hij geplukt en gegeten. Stoute jongen, die hij was, ik beknorde hem, en toch at hij er van!”

„Ik dacht wel”, zeide Dr. Kennis, „dat hij iets schadelijks had gegeten, en dit is nog wel het

schadelijkste van alles. Het zijn vruchten uit Beëlzebubs boomgaard. Dat niemand u daarvoor gewaarschuwd heeft, want reeds velen hebben er de dood door gevonden!”

Nu begon Christinne te wenen en zeide: „O, ondeugende jongen en o, zorgeloze moeder. Wat zal ik nu doen?”

Dr. Kennis: „Kom, laat nu de moed niet zakken, de jongen kan nog best genezen, maar hij moet afgaan en braken”.

Christinne: „Och mijnheer, doe toch uw uiterste best voor hem, wat het ook kosten moge”.

Dr. Kennis: „Neen, ik zal het schappelijk maken”. Toen bereidde hij een middel voor hem, doch dit was te zwak. Het was volgens zeggen bereid uit het bloed van een bok, de as van een var en sap van de hysop. Toen Dr. Kennis zag, dat dit middel te zwak was, maakte hij er één gereed, dat krachtiger was. Hij bereidde het „Ex caine et sanguina Christi” (dus uit het vlees en bloed van Christus), en het was in pillen met enkel belofte en evenredige hoeveelheid zout. Drie tegelijk moest hij er innemen op zijn nuchtere maag en dan op een kwart pint tranen van berouw. Toen het drankje klaar was, en het bij de jongen werd gebracht, wilde hij er niet van innemen, ofschoon de buikpijn hem verschrikkelijk plaagde.

„Kom, kom”, zei de dokter, „dat gaat niet, gij moet het innemen”.

„Maar ik kan het haast niet”, zeide de jongen.

„Ik moet het je doen innemen”, zeide zijn moeder. „Ik zal het weer overgeven”, zei de jongen. „Hoe smaakt het dokter?” vroeg Christinne aan Dr. Kennis. „O, het heeft geen slechte smaak”, zei deze en hierop proefde Christinne één der pillen met de punt van haar tong. „O Mattheüs”, zeide zij, „deze medicijn is zoeter dan honing. Indien gij van uw moeder en van uw broers en n Barmhartigheid houdt, ja, zo uw leven af is, neem het dan”.

Eindelijk, na heel veel moeite, en na een kort gebed, waarin Gods zegen er over werd gevraagd, nam hij het in en het werkte zeer weldadig. Hij kreeg ontlasting, viel in slaap en genoot een heerlijke rust. Hij werd lekker warm en begon te zweten. Zo kwam hij geheel van zijn buikpijn af.

Toen nu Mattheüs berer was, stond hij op en wandelde wat rond, van kamer tot kamer gaande, en met Voorzichtigheid, Godsvrucht en Liefde over zijn ziekte en genezing sprekende.

Christinne vroeg nu aan Dr. Kennis: „Wat ben ik schuldig voor al uw zorg en moeite aan mijn kind besteed?” Hij antwoordde: „De rekening moet betaald worden aan het Hoofd van het College van geneesheren, naar de voorschriften, die betrekking hebben op dit geval”.

Christinne: „Waarvoor kunnen deze pillen nog meer dienen?”

Dr. Kennis: „Het is een uitstekend geneesmiddel; goed tegen alle soorten kwalen, die pelgrims kunnen opdoen. Wanneer het met zorg bereid is, blijft het ook geruime tijd goed”.

„Wel dokter”, zeide Christinne, „wil er twaalf doosjes van klaar maken, want nu ik weet dat deze goed zijn, wil ik nooit andere medicijnen hebben”.

Dr. Kennis: „Deze pillen dienen niet alleen om iemand van zijn ziekte te genezen, maar kunnen ook worden gebruikt ter voorkoming van ziekte, ja, ik durf te zeggen en houd vol, dat iemand, die dit middel maar wil gebruiken, zoals het behoort, leven zal in eeuwigheid”.

Wijze lessen hebben ook wij van Dr. Kennis ontvangen. Het ging bij hem in de eerste plaats om de oorzaak van de ziekte in het lijden van Mattheüs, dat de dood ten gevolge kon hebben. Eindelijk kwam men tot de ontdekking dat nalatigheid en ongehoorzaamheid hiervan de oorzaak was. Nalatigheid door niet te vragen om een gids of leidsman aan de edele heer Welbehagen bij het verlaten van zijn gastvrije woning. Door op te gaan in het

genot van dat bezoek, dacht men niet aan het gevaar van de weg. De boom, die zijn takken wierp over de muur, dus vanuit andermans hof, en wel de eigenaar van die boze hond, bood zijn vergiftige vruchten aan. En zonder vragen in gehoorzaamheid naar de wil des Heeren, werd die vrucht geplukt en gegeten. Een daad, die vanuit het paradijs door alle eeuwen heen zijn droeve gevolgen heeft. Worden de vermaarde pillen van Dr. Kennis met berouw over onze nalatigheid en ongehoorzaamheid gebruikt, in afhankelijkheid van de dierbare werkingen van de Heilige Geest, dan zijn zij tot genezing, om de reis naar Sion voort te zetten”.

Nijkerk

R. Kok

Woord en Kerk

Zo luidt de titel van een boek, dat kort geleden verscheen en dat ons ter recensie werd toegezonden. Dit boek bevat theologische bijdragen van de hoogleraren aan de Theologische Hogeschool der Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland bij de herdenking van het vijfenzeventigjarig bestaan van de Hogeschool.

De titel wil tot uitdrukking brengen, dat Woord en kerk de centrale thema's zijn. Daar de theologie zich richt op het verstaan van het Woord van God, gaat het haar ook om de kerk, om haar leven, haar belijdenis en haar plaats in de wereld. Het boek bevat een bundel studies over een aantal min of meer actuele theologische vragen. Dit lezen we in een inleidend woord van de schrijvers. Het boek werd op de schooldag, gehouden op 13 september j.l., bij wijze van jubileumgeschenk aangeboden.

De bijdragen, die in dit boek zijn opgenomen, zijn stuk voor stuk zeer lezenswaardig. Ze vormen samen een zeker geheel, omdat elk der schrijvers zich bezig gehouden heeft met een onderwerp op eigen gebied. Het geheel is een gedegen stuk werk geworden, dat we in veler handen kunnen wensen. Het laat waarschuwend geluiden horen, waar in deze tijd naar geluisterd moet worden. Het wijst op gevaren, waarvoor moet worden gewaakt. Het is goed, dat dit werk gelezen wordt niet alleen door hen, die bij de waarheid van Gods Woord willen leven, maar ook door hen, die daarvan afwijken. De inhoud is van wetenschappelijke aard en daardoor is de lezerskring uiteraard beperkt. Men moet voldoende geschoold zijn om de schrijvers te kunnen volgen. Er zullen echter ook onder de lezers van dit blad wel belangstellenden voor dit werk zijn. Het is niet duur. Het kost slechts f 9,90. Dit is mogelijk door de medewerking van het Curatorium en van de Deputaten-financiën van de Theologische Hogeschool. De jonge uitgever heeft opnieuw getoond goed werk te kunnen leveren.

Omdat het een boek uit eigen kringen betreft willen we er nadere aandacht aan schenken.

Prof. Oosterhoff schrijft over: De daden des Heeren gedenken. Deze titel is ontleend aan Psalm 77:12. Hij zegt op blz. 7 en 8: „De dichter wijst de weg. Want opeens roept hij uit, als het ware zichzelf verheffend uit zijn strijd naar een hoger plan: Ik zal de daden des Heeren gedenken. Daarbij denkt de dichter niet aan de daden des Heeren in zijn persoonlijk leven. Die kunnen hem de ware troost niet geven”. Het valt op, dat de schrijver geen aandacht schenkt aan de werking van Gods Geest. Zonder indachtig makende genade gaat het gedenken niet. En als de Heere doet gedenken aan wat hij voor iemand persoonlijk is geweest, is en blijft, is er zeer zeker de ware troost.

De bijdrage van Prof. Versteeg is getiteld: Is Adam in het Nieuwe Testament een „leermodel”? Hij neemt daarin stelling in tegen de opvattingen van Prof. Kuitert, die zo langzamerhand welbekend zijn geworden. Wij verheugen er ons over, dat Prof. Versteeg een positief geluid laat horen. Zijn bijdrage is mogelijk wel de belangrijkste.

Prof. Hovius schrijft over: Om „door dit

"middel de ware religie te onderhouden". Hij betoogt, dat de kerkregering geestelijk van aard is. De titel van het onderwerp is ontleend aan een uitdrukking in artikel 30 van de Nederlandse geloofsbelijdenis. Prof. Hovius is ook hier weldoordacht in zijn betoog. De vraag blijft natuurlijk of in de praktijk dit geestelijk karakter altijd op de voorgrond staat. Er blijft misbruik of verkeerd gebruik mogelijk van bepalingen, die goed bedoeld zijn.

Roeping en verkiezing. Zo luidt de bijdrage van Prof. Van Genderen. Hij brengt de grote betekenis van de roeping naar voren. Daar kan geen enkel bezwaar tegen zijn, integendeel. Maar wel komt bij ons de vraag naar voren of niet vaak te veel nadruk wordt gelegd op de roeping ten koste van de andere weldaden van Christus. Steeds weer horen we over de welmenendheid van de roeping, maar naar onze mening veel te weinig over de noodzakelijkheid van de wedergeboorte. De volle verantwoordelijkheid wordt op de mens gelegd, maar het wonder van Gods genade komt op de achtergrond. We willen graag de ernst van de roeping handhaven, maar gelijktijdig benadrukken, dat deze zonder de werking van Gods Geest niets uitwerkt, omdat de mens dood is in zonden en misdaden en een vijand van God, zodat hij niet kan en niet wil luisteren. Door de krachtadige werking van Gods Geest, Die de zondaar levendmaakt, ontstaat er slechts een wederkerige verbondsverhouding. Hellenbroek schrijft zo treffend over de inwilliging van het verbond in zijn vroeger ook onder ons veel gebruikte vragenboekje. Dit zijn dus enkele opmerkingen naar aanleiding van de bijdrage van Prof. Van Genderen.

De volgende bijdrage is van Prof. Velema en is niet minder belangrijk. Zij handelt over: De kerk in de sociale ethiek. Het is een oriënterend en principieel artikel, dat het opneemt voor de roeping van de kerk om het Woord te verkondigen.

Het artikel van Prof. Kremer is getiteld: De gemeente in de ambtelijke theologie. De hoofdlijnen uit deze bijdrage werden, zij het in enigszins andere vorm, ook gegeven in zijn afscheidskollege op 15 januari j.l. Prof. Kremer trekt principiële lijnen en waarschuwt voor gevaren. We willen één uitspraak overnemen: „En waar het werk van de mens centraal komt te staan, staat Christus terzijde. Hem is in deze opvattingen dan ook geen andere plaats gegeven dan model te staan voor de mens en een stimulerend voorbeeld te zijn. Hij mag hoogstens „profeet” zijn, het priesterkleed en de koningskroon zijn Hem ontnomen. Het zaad van dit ontlusterde evangelie wordt gretig gezaaid via alle kommunikatiemiddelen, die in dit technisch tijdperk ten dienste staan. En het vindt een geschikte voedingsbodem in verschillende factoren. Het sluit aan bij de groeiende afkeer van het oude; het neemt de ergernis van het evangelie der genade weg; het komt tegemoet aan de dadendrang van de mens”.

Nu we het toch door dit boek over de Theologische Hogeschool hebben, zouden we nog het één en ander kunnen zeggen. Mogelijk doen we dit in een volgend artikel.

B.

HET LIED IN DE EREDIENST

6.

Kritiek op 1773.

In het vorige artikel hebben we al iets gezegd van het verzet tegen de invoering van de berijming 1773. Men was tegen de „korte zangwijze”. Toch waren er nog andere bezwaren. Zelfs principiële bezwaren werden aangevoerd. De afgescheiden predikant Ds. Ledeboer van Benthuisen voerde in zijn gemeenten de berijming van Datheen weer in. In zijn boekje „’s Heeren wegen” wijst hij op zijn bezwaren tegen de berijming van 1773. De oude rijm vond hij krachtiger en gereformeerder dan de rederijkerspoëzie van de 18e eeuw.

Met instemming citeert hij Van der Groe: „Zij nemen de gouden weg, wij hebben er zilveren voor in de plaats gekregen”. Tot op de dag van vandaag zijn er nog gemeenten, waar het standpunt van Ledeboer gehonoreerd wordt. In de Ned. Herv. Kerk groeiden er ook bezwaren. In 1861 verzocht Dr. Junius te Tiel aan de algemene synode van de Ned. Herv. Kerk om de psambundel te verbeteren: „door die in de christelijke geest te wijzigen, beter te rangschikken, van opschriften te voorzien en de melodie te zuiveren”.

Dit verzoek werd niet ingewilligd. Nadien kwam de psalmberijming verschillende malen op synoden ter sprake. Commissies werden benoemd, maar het resultaat was negatief.

In de kerken der scheiding kwam de berijming van 1773 ook ter sprake. In de akta van de synode van 1836 lezen we: „dat ongelijkvormigheden of tegenstrijdigheden in de tegenwoordige Psalmberijming duidelijk aangewezen moeten worden en dat deze door een kleine revisie zeker kunnen worden opgelost”. Men gaf de voorkeur aan restauratie, waar dit noodzakelijk bleek.

In de kerken van de Doleantie leefde van meetaf de behoefte aan een nieuw Psalmboek. Ds. De Moen wees er in jan. 1871 op, dat woorden en melodie van de bundel-1773 vaak niet met elkaar overeenstemden. Ook had hij bezwaren tegen de inhoud van de bestaande berijming. In 1889 hield Ds. Gunst op een Zeeuwse predikanten-konferentie een referaat, waarin hij eveneens een aantal bezwaren tegen de berijming-1773 naar voren bracht. Dr. Kuyper schreef omstreeks 1890: „Voorzover de tegenwoordige berijming rationalistisch getint is, moet dat rationalisme er uit verwijderd worden. In zoverre ze ongeestelijk, onbezielt, stroef en stram is, moet betere berijming haar vervangen”. In zijn boek „Onze eredienst” (1911) heeft hij het weer over de psalmberijming. Hij wijst o.m. op de berijming van psalm 1:4. Als men dit leest, zegt Dr. Kuyper, laat zich moeilijk de vraag onderdrukken of God dan alleen die zielen genadig is, die „met vaste gang het pad der deugd betreden”, en of het niet goddelozen zijn, die Hij rechtvaardigt.

De woorden „deugd en pad der deugd” zijn typisch 18e eeuw. De mens moest opgevoed worden tot deugd. Dr. Datema merkte op, toen het over de berijming ging: „Zoals een mens wel aardappelen moet eten, ook al zijn er alleen maar slechte op de markt, zo moeten we wel met deze berijming genoegen nemen, omdat er geen andere is. Na een slecht aardappelseizoen stelt men echter alles in het werk om de nieuwe oogst beter te doen zijn”. Prof. Schilder schreef in 1927: „Maar ons volk zal niet mogen doof blijven voor de klacht, dat zijn psalmberijming te kort doet aan het openbaarde Woord en dat Woord soms verdringt. Een gemeente, die zichzelf respecteert, moet niet volstaan met het verlangen, dat er worde gepreikt naar de mening van de Heilige Geest. Zij móét ook zelf zó zingen. Dat is te zeggen: onze huidige psalmberijming moet weg”.

Een predikant uit de Geref. Kerken (vrijgemaakt) merkte enkele jaren geleden op: „Sinds 1773 hebben wij géén psalmen meer gezongen, alleen verbasteringen van de psalmen”.

Ook in onze kerken staat men niet kritiekloos tegenover de berijming van 1773.

Tenslotte wijzen we nog op het boekje, dat in '67 verschenen is van de hand van de Herv. predikant Ds. G. Spilt: „Bewaar het Pand”. Met als ondertitel: Overwegingen bij het gereedkomen van de nieuwe psalmberijming. Hij tracht o.m. de vraag te beantwoorden of het wel verantwoord is de psalmen in de taal en stijl van 200 jaar geleden te blijven zingen. Wanneer een lagere school een rekenmethode van tweehonderd jaar geleden zou gebruiken, zou men weinig leerlingen overhouden. Toch was 200 jaar geleden twee maal twee ook al vier. Maar de methode van overdracht is inmiddels sterk veranderd. De psalmen zijn nu dezelfde gebleven sedert zij zijn opgenomen in de Heilige Schrift, maar de „verwoording” in de Nederlandse taal zal van tijd tot tijd ge-

wijzigd moeten worden, willen wij ze werkelijk bewaren en overdragen in een levende taal. Waarom zouden we meer zorg hebben voor de manier, waarop onze kinderen leren rekenen, dan voor de vorm, waarin zij de psalmen leren? Als wij de woorden van God doorgeven in een taal en stijl, die allang verouderd zijn, heeft dit de averechtse uitwerking, dat wij deze woorden verduisteren in plaats van overdragen, omdat wij ons van woorden en stijlvormen bedienen, die niet meer „overkomen”. Genoemd predikant wil ook aantonen de noodzakelijkheid van een nieuwe berijming. De taal van de berijming van 1773 is verouderd en daardoor hoe meer onbruikbaar en voor de jongere generatie onbegrijpelijk en onmogelijk. Onbruikbaar, doordat bepaalde woorden van betekenis zijn veranderd en dus de psalmtekst onjuist weergeven. Wij verstaan onder „gemene lieden” (Ps. 62:6) iets anders dan in 1773. Het woord „gemeen” betekent nu slecht. Er zijn ook theologische bezwaren. God wordt Opperwezen, Opperheer, Alvermogen, Oppermogendheid, Oppermajesteit, Oppervoogd, Albehouder, Schutsheer aller goeden genoemd. Dat zijn geen bijbels benamingen voor God, maar herinneren duidelijk aan de theologie van de 18e eeuw.

De kritiek nu, die in de loop van vele jaren op de berijming van 1773 is geleverd, kan in het kort als volgt worden samengevat:

1. de staatsberijming draagt zeer sterk de sporen van haar tijd;
2. zij wijkt op vele plaatsen af van de grondtekst en belijdenis;
3. er komen heel wat gedachten in voor, die in de onberijmde psalmen ontbreken.

Enkele elementen in de kritiek zijn steekhoudend. Dit zal elke kenner van 1773 moeten onderstrepen. Gaan we over tot een nieuwe berijming, dan zal die zeer goed moeten zijn. Of dit gezegd kan worden van de nieuwe berijming hopen we na te gaan. Misschien heeft het woord van Dr. Kuyper in de huidige situatie ons nog wat te zeggen. In zijn „Onze eredienst” lezen we: „Er blijft ons dan ook geen andere hoop over, dan dat bij rustiger kerkelijke toestanden één of meer diep ingeleide geestelijke worstelaars, die én geestelijk hoog staan, én tegelijk het volle meesterschap over taal en toon beide bezitten, de bestaande berijming herzien zullen, om zoveel mogelijk doenlijk wat nu stoort, weg te nemen. Een goede studie zou het zijn, indien een deskundige eens, met de oorspronkelijke tekst voor zich, heel deze berijming doorliep, niet om knopen in biezen te zoeken, maar om aan te wijzen in welke regels de berijmers niet alleen afweken van het oorspronkelijke, maar, in plaats van het oorspronkelijke, averechtse gedachten in de berijming indroegen”.

M. C. Tanis

Voor de jeugd

Beste jongelui!

Ik neem aan dat jullie het stuk de vorige keer met belangstelling hebben gelezen. Maar je bent er nog niet uit als het gaat over de vraag: Wanneer is iemand tot het predikambt geroepen?

Deze vraag is op zichzelf al heel oud. Heel veel pennen zijn rondom deze vraag al in beweging gebracht en tongen nog meer. Het is ook geen eenvoudige zaak om deze vraag afdoende te beantwoorden.

Het is ook geen eenvoudige zaak om een oordeel uit te spreken omtrent het „al of niet geroepen zijn” van iemand. Want tenslotte blijft altijd gelden, dat de mens slechts aanziet wat voor ogen is en dat alleen de Heere het hart kent.

Zonder te zeggen, dat wij volledig zullen zijn, als we het ook ondernomen hebben om over dit onderwerp te schrijven, geloven we toch dat er wel richtlijnen zijn aan te geven, die in acht genomen moeten worden. Door hem, die zich geroepen meent, alsook door degenen, die geroepen zijn daarover te oordelen.

We hebben de vorige keer gezien, dat een begeerte zonder meer niet genoeg is. Misschien vraagt er één: Waarom dan niet? Het staat toch in de Bijbel: 1 Tim. 3 : 1? (Zie vorig stuk).

Het staat inderdaad in de Bijbel. En toch houden we vol, dat dit zonder meer niet genoeg is. Want het geval doet zich voor, dat zelfs vrouwspersonen deze begeerte kunnen hebben. Ik heb ze wel ontmoet die zeiden, toen het „geestelijke leven” nog vers lag: Als ik een man was, dan zou ik dominee willen worden. Men sprak daarmee dus ook de begeerte uit tot het opzienersambt. Terwijl toch een ieder weet, dat op bijbelse gronden dit ambt voor een vrouw niet weggelegd is. Ik meen dat de Bijbel zich daarover voldoende uitsprekt. 1 Tim. 2 : 11, 12: Een vrouw late zich leren in stilheid, in alle onderdanigheid. Doch ik laat de vrouw niet toe, dat zij lere, noch over de man heerse, maar wil dat zij in stilheid zij.

Ik hoop dat men dit Godswoord altijd maar nauwkeurig in acht zal blijven nemen. Dan worden we tenminste bewaard voor „de vrouw in het ambt”.

Alhoewel, we beleven ook in dat opzicht donkere tijden. Want het gaat steeds verder. Het vrouwenkiesrecht is er in onze kerken ook al doorgekomen. En wanneer we de geschiedenis nagaan van andere kerken waar het precies eerder zo gegaan is, dan is er ook te onzent voor de toekomst niet veel anders te verwachten, dan dat het dezelfde kant op zal gaan.

God mocht er ons nog voor bewaren, opdat we nog niet verder afglijden dan reeds het geval is.

Een vrouw, een meisje, dat werkelijk Creest, buigt ook voor het Woord van God en zal het daarom bij de „begeerte” laten en er nooit naar staan deze vervuld te krijgen. Wie voor Gods Woord niet buigt, openbaart de vrese Gods niet.

Wat is dan zoal nodig om predikant te worden? Wat zijn van een roeping de kenmerken? Waaraan kan ik dus weten geroepen te zijn?

Ik hoop niet, dat iemand zich aan het woord kenmerken zal stoten. Want daar werkt uiteindelijk iedereen mee, al is het op zijn of haar manier. Een dokter werkt ook met kenmerken. Wanneer hij een mens onderzoekt, dan moet hij weten wat de kenmerken zijn van een gezond mens om te kunnen beoordelen of er van ziekte sprake is of niet. Zo moet hij ook weten wat de kenmerken van de ziekten zijn om te kunnen vaststellen met welke ziekte hij te doen heeft.

Is dit op het terrein van het natuurlijke leven zo, niet anders is het geestelijk. Iemand, die geestelijk dood is, heeft z'n kenmerken. Het zijn kenmerken van de dood. Maar iemand, die geestelijk levend is, heeft ook z'n kenmerken. Het zijn de kenmerken het leven.

Nu moet iemand, die denkt geroepen te zijn tot het ambt van predikant, een geestelijk levend mens zijn. Hij moet m.a.w. genade kennen. Want dat moet hij ook preken. Hoe zal nu een dominee ooit echt genade kunnen preken, als hij zelf geen genade beleefd heeft? Als hij dan toch over genade spreekt, dan spreekt hij over iets waar hij geen verstand van heeft. Hij draagt dan wat „boekenwijsheid” uit, maar verder komt hij niet. Hij mag dan misschien nog een heel geleerde man zijn ook, hij kan wel de titel van „Dr. in de Theologie” voeren en nog van alle wezenlijke geestelijke Godskennis ontbloot zijn. Hij is dan gelijk aan een dokter in het natuurlijke, die heel veel van ziekten weet, maar zelf nog nooit 5 minuten hoofdpijn in zijn leven heeft gehad. Hij weet dus eigenlijk helemaal niet wat ziek zijn is, ondanks al zijn kennis. Een eenvoudig mens, die geen a van een b weet te onderscheiden, maar het halve leven op het ziekbed heeft moeten doorbrengen, zal het hem beter kunnen vertellen wat het zeggen wil, ziek te zijn.

Ik meen dat zulke theologen vroeger wel eens „koppen op een staak” werden genoemd. Nu, dat zijn ze dan ook. Ze hebben een „kop”

(geleerd hoofd), maar er zit geen wedergeboren hart onder. Ze zijn geestelijk zo dood als een stok.

Om predikant te kunnen worden is dus het geestelijke leven een nodige zaak. Men moet de Heere vrezén. Van nature doet een mens dat niet. Dat staat ook duidelijk in de Bijbel. Lees er Rom. 3 maar op na, de verzen 10, 11 en 12: Er is niemand rechtvaardig, ook niet één; er is niemand die verstandig is, er is niemand die God zoekt; allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden, er is niemand die goed doet, ook niet tot één toe. Zo schreef Paulus het, geïnspireerd door de Heilige Geest, in de dagen van het Nieuwe Testament.

Zo was het niet alleen toen, maar zo was het ook eeuwen tevoren al. Want Paulus doet niet anders dan bevestigen de woorden uit Psalm 14 : 2, 3, waar geschreven staat: De Heere heeft uit de hemel nedergezien op de mensenkinderen, om te zien of iemand verstandig ware, die God zoekt: zij zijn allen afgeweken, tezamen zijn zij stinkende geworden, er is niemand die goed doet, ook niet één.

En zo is het nu, in het jaar 1969, nog. Nog vraagt niemand naar de Heere. Onze belijdenis zegt dat de mens onbekwaam is tot enig goed en geneigd tot alle kwaad, tenzij dan, dat hij door de Geest Gods wederomgeboren wordt. Er moet dus, wil het goed komen met een mens, een wonder aan hem gebeuren. Zo ook met iemand, die denkt tot predikant geroepen te zijn. Hij moet door de Geest Gods wedergeboren zijn.

Wanneer dat wonder in de mens plaats heeft, ook in een jong mens, dan krijgt hij liefde tot God, waar hij vroeger wel van gehoord heeft, maar Die hij in werkelijkheid nooit gekend heeft.

Hij krijgt dan een begeerte om God te kennen. Hij is dan als een nieuwgeboren kindeke zeer begerig naar de redelijke en onvervalste melk des Words. D.w.z. hij wil God leren kennen uit Zijn Woord.

Degenen, die het werkelijk om God te doen is, krijgen dan ook uit het Woord ware Godskennis. Hij doet Zich in dat Woord kennen als een liefdevol Wezen, Die waardig is gediend te worden.

Wie God zo leert kennen, leert ook zichzelf kennen, n.l. als iemand, die tegenover God zeer schuldig staat. Hij wordt dan naar zijn eigen waarneming geen bekeerd mens, maar een onbekeerd mens. Een ongelukkig mens, die al maar vragen moet of de Heere hem bekeren wil. Want onbekeerd zijn vindt hij het vreselijkste wat er bestaat. En dat is ook zo. Want er is niets zo erg, jongens en meisjes, dan onbekeerd te zijn. Onbekeerd zijn wil zeggen, dat men nog met de rug naar God toe staat. En waar moet dat terecht komen? Dat kan nergens anders op uitlopen dan op de eeuwige rampzaligheid. Zulk één gaat dan zijn nood „beleven”.

Jullie begrijpen wel, als dat beleefd wordt, dat je het dan niet meer in de wereld houdt

kunt. Dan gevoel je je daar echt niet meer thuis.

Tegenwoordig, met die nieuwe bekeringen, kan dat allemaal. Dan kun je de wereld aan de hand houden. Dan kun je naar de kermis, en op z'n tijd naar de bioskoop en je kunt blijven voetballen in klubverband. En al wordt schier nergens Gods Naam zo gelasterd als op een voetbalveld, dat mag allemaal niet hinderen. Men heet tegenwoordig „achterlijk” als men met die „nieuwe gang van zaken” niet meer mee kan.

Ik zou, voor ditmaal ten besluite, willen zeggen: Jongens en meisjes, vraagt maar veel om een ouderwetse „bijbelse” bekering.

Want ook dát nieuwe, neen, ik vertrouw het niet.

Jullie aller vriend

Ds. H. C. v.d. Ent

Boekbespreking

DE LEERREDENEN van J. C. Philpot. Uitgeverij G. J. van Horssen, Barneveld.

De heer Van Horssen is bezig met de heruitgave van preken van de onder ons bekende en geliefde Engelse prediker Philpot. Dit bewijst, dat er nog vraag naar is. Hier hebben we het derde deel voor ons met het 5e en 6e zestal, zoals deze indertijd uit het Engels vertaald zijn door J. Nieuwland.

Philpot neemt een eigen plaats in onder de predikers van de vorige eeuw. Hij heeft zich beijverd om alle godsdienstigheid van de mens af te breken en te bouwen op het ene Fundament. Hij geeft niet veel verklaring van zijn tekst, maar zocht steeds naar het geestelijk onderwijs, dat hij uit Gods Woord naar voren kon brengen. Hij zegt in het begin van een preek over Psalm 74 : 9a: „Wij hebben geen vrijheid om zo maar enige woorden uit de Heilige Schrift op te nemen en die volgens onze eigen zin en inbeelding te vergeestelijken. Wanneer er op grond van de letterlijke mening der plaats geen grondstelling zeker is voor een geestelijke en bevindelijke uitlegging dan steunen wij veeleer op onze eigen inbeeldingen en doolzieke zin dan dat wij profeteren naar de gelijkheid des geloofs en het Woord der waarheid recht snijden. Nimmer wens ik een bevindelijke betekenis te gronden op een plaats der Schriftuur tenzij ik daar vooreerst een vaste grond in vinde, waarop ik die kunne bouwen en ten tweede enig leven en gevoel daaruit aan mijn eigen hart ontware”.

In het begin van een preek over 1 Petrus 2 : 4, 5 zegt hij: „In de prediking van het Woord van God heb ik mij voornamelijk twee grote oogmerken voorgesteld 1. Om mijn stelling zo klaar en duidelijk mogelijk te maken, en 2. om zo krachtig en rechtstreeks tot het hart te spreken als ik vermag. Door het eerste pog ik tot het verstand te spreken, door het tweede beroep ik mij op de consciëntie”.

Philpot was zelf op de leerschool des Heiligen Geestes onderwezen. Daarvan getuigt hij zelf in zijn preken en dat komt daarin ook duidelijk naar voren. Velen kunnen ook in deze preken geestelijk voedsel vinden. Daarom is een woord van aanbeveling op zijn plaats. Overigens kunnen we verwijzen naar wat we al eerder over deze uitgave schreven bij de verschijning van het 2e deel.

Bij het 6e zestal ontbreekt een inhoudsopgave. Dat is een gemis. Mogelijk kan de uitgever er voor zorgen, dat de andere zestallen, die nog zullen verschijnen, wel een inhoudsopgave krijgen.

Het boek kost gebonden f 15,-.

B.

TOB NIET LANGER!

Door de genezende werking van

ELEKTROLYT

water en zalf

zijn al velen volkomen genezen van: hoge of lage bloeddruk, nerveusiteit, zenuwen, hoofdpijn, darmstoornissen, aambeien, gal- en nieraandoeningen, reuma, spierpijnen, spataderen, open benen, evenwichtstoornis, exzeem, acné (jeugdpuistjes) enz.

NEEM EEN KUUR.

J. ROSMAN - NIJKERK

BERNHARDSTRAAT 17,

Vermageren is geen kunst! Gezond vermageren echter wel. Onze doeltreffende en onschadelijke

VERMAGERINGSKRUIDEN

zijn reeds bij velen de oplossing geweest! Een pak voldoende voor een maand f 6,75 (alle kosten inbegrepen)

DROGISTERIJ SIKKING

BARREVOETESTRAAT 5 - HAARLEM
Telef. 023-312882 - Giro 190609

Scholengemeenschap

„DE DRIESTAR” te Gouda

Voorlopige aanmelding van leerlingen voor de: Opleiding voor

ONDERWIJZER(ES)

Toelatingseisen:

diploma gymnasium, h.b.s., m.m.s. of h.a.v.o.

Havo-afdeling

Toelatingseisen:

diploma mulo of mavo (4-jarig), overgangsbewijs van klas 3 naar 4 gymnasium, h.b.s., m.m.s. of h.a.v.o.

Mavo-ivo-afdeling

Toelatingseisen:

goed eindrapport lagere school.

Leerlingen, die niet heen en weer kunnen reizen, kunnen worden gehuisvest in een der internaten. In verband met het aanvragen van rijksstudietoelagen dienen de aanmeldingen vóór 1 februari 1970 gedaan te zijn bij de directeur, de heer P. Kuijt, Ronsseweg 557, Gouda. Telef. 01820-16842.